

DÜRDANE EMRE AKİF EMRE'Yİ ANLATTI

İnandığı Yolda Tek Başına Yürüdü

Akif Emre'nin vefatının birinci yılında eşi Dürdane Emre konuştu: Akif bağımsız bir gazeteci olmayı hep çok önemsendi. Gittiği yolda önünde oluşan yollardan değil kendi çizdiği yoldan gitmeyi önemsendi öyle de yaptı. Cenazede de onu arkadaşları seksenlerde nereden bıraktıysa 2017'de de orada buldular.

AYŞE OLGUN

Yeni Şafak Pazar Eki - 20 Mayıs 2018

Akif Emre ile Yeni Şafak gazetesine yeni başladığım yıllar tanışmıştım. Okuyan, düşünen herkese kıymet verirdi. Endülüs, Kudüs denilince ilk o gelirdi aklımıza. Bosna Savaşı'nın İran Devrimi'nin Afganistan işgalinin arka perdesini onun yaptığı röportajlarla okumuş, öğrenmiştik. Geçen yıl 23 Mayıs'ta aramızdan ayrılan Akif Emre'yi bu defa en yakınından dinledim. Eşi Dürdane Emre ile Üsküdar'da Akif Emre'nin de görüşmelerini orada yaptığını sonradan öğrendiğim Mihrimah Kafe'de buluştuk. Hüzün ve gözyaşının ağırlıklı olduğu bu görüşmede çok samimi bir Akif Emre portresi çıktı. Müslüman kimliğini sonuna kadar savunan, kendi ideallerinden hiç vazgeçmeyen, dünya ve iç siyasetle yakından ilgilenen ama siyaset dünyasındaki dostluklarına hep mesafeli duran Akif Emre'yi rahmet ve sevgiyle anıyoruz.

■ **Akif Emre ile nasıl tanıştınız?**

- Bizi Yusuf Kaplan evlendirdi. Yusuf Kaplan benim eniştemdir. O zaman Kayseri’de öğretmenlik yapıyordum diğer yandan da doktora öğrencisiydim. Yusuf abi bizi tanıştırmak için Akif Emre’yi bir bayram sonrası evimize davet etmişti. İlk o zaman gördüm Akif’i.

■ **İlk sizi neyi etkiledi?**

- Elleri. Onu ilk gördüğümde ellerine bakıp ‘bu ele

kalem ne kadar yakışır’ diye düşündüm o an. O zaman yazar kimliği henüz yoktu İnsan Yayınları’nda yayın editörüydü.

■ **Yusuf Kaplan nasıl bahsetmişti size?**

- Onlar İngiltere’de aynı evde kalmışlar iki yıl. Yusuf abinin beni en çok etkileyen cümlesi şu olmuştu: “Evde hiç kimseyle kavga etmedi.” Bu benim için çok önemliydi çünkü ben de sert görünürüm ama kavgadan kaçınıyorum. Bu yönümüzü çok benzer buldum.

■ Evlenmeye nasıl karar verdiniz?

- Birkaç kere yüz yüze görüştük birkaç kere telefonla konuştuk üç dört ay sonra da düğünümüz oldu zaten. O zaman daha kolaydı bu işler, şimdi zor.

■ İstanbul'da ilk nerede oturdunuz?

- Haziran sonunda ben öğretmenlikten istifa edip doktoramı da yarım bırakıp İstanbul'a geldim. Akif'in kendi çabası ve babasının da desteğiyle Küçük Çamlıca Libadiye tarafında aldığı küçük bir evi vardı. Oraya yerleştik ve yirmi yıl da orada oturduk.

■ Birlikte İstanbul'da neler yaptınız?

- Evlenmeden önce İstanbul'a sık sık gelen biri idim ama İstanbul'a yerleştikten sonra bilmediğim yerleri Akif'le gezerek öğrendim. Birlikte yürüyüşler yaptık, bizim buluşma yerimiz Mihrimah Sultan Camii önündeki tarihi çeşmeydi. Akif'in başta Cahit Zarifoğlu olmak üzere pek çok insanla buluşma adresiydi o çeşme. İş çıkışı o vapurla karşıya geçer ben de onu orada beklerdim. İstanbul'u bir turist gibi gezmezdik, kendimize göre yürüyüş rotalarımız vardı.

■ Akif Emre'nin İslam coğrafyasına yaptığı geziler de var. Birlikte mi giderdiniz?

- Ben onun kurumlar vasıtasıyla ya da iş gerekçesiyle gittiği gezilere katılmazdım. Birlikte Makedonya, İsfahan'a gittik. Bir de Hacc ve Umre ziyaretleri yaptık. İkimiz de tek gezerdik. Ya o çocukların yanında kalırdı ben giderdim ya da ben evde olurum o gezilere giderdi.

Dürdane Emre, Akif Emre'nin yanından Fotoğraf makinasını hiç ayırmadığını söyledi.

- **Afgan mücahitleriyle, Aliya İzzetbegoviç'le vs. yaptığı önemli röportajlar var. Bu tek başına yaptığı gezileri ve görüşmelerinin arka planını merak ettim.**
- Akif seksenli yıllarda önce Pakistan'a gidiyor bir yıl kadar orada kalıyor sonra Afganistan'a gidip oradaki mücahitlerle görüşmeler yapıyor. Sonra İran devriminin arka okumasını yapan görüşmeler yapıyor. Yine Mekke ve Medine var. Böyle aylarca süren bir gezide buradaki Müslümanlarla görüşerek, izlenimler edinerek pek çok yazı dizisi, röportaj hazırladı. Bunların bir kısmı o dönemki dergilerde yayınlandı bir kısmı daha sonra Yeni Şafak'ta çalıştığı dönem orada yayınlandı.
- **Ardından İngiltere'ye mi gidiyor?**
- Evet. Oradaki Müslüman Birliği onbeş günlüğüne davet ediyor. Ancak vizesini uzatıyor iki yıl gibi bir süre kalıyor. Bir yandan sosyoloji bölümünde misafir öğrenci olarak eğitim alırken diğer yandan oradaki bir ilkokulda çocuklara Türkçe öğretmenlik yaparak geçimini sağlıyor. 1991 yılında Türkiye'ye dönünce de İnsan Yayınları'nda çalışmaya başlıyor. Biz de İnsan Yayınları'nda çalıştığı dönem tanışıp evlendik.
- **Akif Emre çok yönlü bir insan. Yayıncı, gazeteci, yazar, belgeselci... Aynı zamanda çok farklı alanlarda da çalışıyor.**
- İlgi alanları çok geniş biriydi. Mesela lisede Makine Ressamlığı bölümünde okurken bir yandan da okulun duvar gazetesini çıkarıyor.
- **Bir de İslam Dünyası Ansiklopedisi diye çok önemli bir çalışma başlatmış ancak daha sonra rafa kaldırmış.**
- Sosyal medyada Akif Emre'nin de isminin olduğu öyle bir kitap dolaşüyor ama Akif o kitabı getirmedi eve ne olduğunu bilmiyorum. Dosyalarını da hala saklardı, duruyor.
- **Nasıl bir dosya?**
- Akif rafa kalkmış işlerle ilgili konuşmayı pek sevmezdi ama bildiğim kadarıyla İngiltere'ye gitmeden önce İslam coğrafyasını dolaşırken böyle bir fikir oluşuyor kafasında dönünce de harekete geçiyorlar. Ancak proje tamamlanamıyor.
- **Akif Emre denilince aklımıza Kudüs, Endülüs gelir. Belki de ilk kez ondan buraları dinlediğimiz için...**
- Akif olan bitenin arka planına dikkat çeken yazılar kaleme alırdı belki de onun en önemli farkı buydu. Bu yüzden onun söyledikleri hafızalarda kalıyordu.
- **İnsan Yayınları'nda batılı pek çok Müslüman yazarın kitaplarını çeviriyorlar değil mi?**
- İngiltere'de iken tanıştıkları isimler var. Onlardan çeviriler yaptırıyor. Amerika'dan, kitaplarının çevirisiyle ilgilendiği Seyyid Hüseyin Nasr'ı İstanbul'a çağırıyorlar. Akif yayın editörüydü çeviri yapmıyordu ama çeviri yapılacak yazarların listesini oluşturuyorlardı. Ayrıca hem kendi adıyla hem müstearla makale ve röportajlar çevirip yayınlıyordu dergilerde o dönem.
- **Bir dönem Yeni Şafak Yayın Yönetmenliği de yaptı. Yayıncılıktan gazeteciliğe mi geçiş yaptı?**
- Aslında Yeni Şafak'ta birkaç kere girip ayrıldı. İlk olarak Fatih'te kurulduğu dönem gitti geldi ama çok kısa kaldı ayrıldı ve o sırada Kanal 7 kuruluyordu oraya Mustafa Aksay ile birlikte dış basından, bir haftalık özet programlar hazırladı. Daha sonra Yeni Şafak adıyla tekrar gazete yayınlanmaya başlayınca burada Düşünce Günlüğü sayfasını yapmaya başladı. Bir yıl gibi bir süre de yayın yönetmenliği yaptı. Akif o dönemde yurt dışında yaşayan ve tanıştığı Müslümanlara yazdığı mektuplarla gazeteye haber desteğinde bulunmalarını istemişti. Bunlardan bazıları hala duruyor.
- **Yusuf Kaplan'la bir dönem aynı gazetede birlikte çalışıyorlar. Bu aile ilişkilerine nasıl yansıyor? Evde bulduğunuzda gazetecilik, dünya meseleleri çok konuşulur muydu?**
- Akif Emre'nin daveti üzerine Yusuf Kaplan İstanbul'a geldi ama gazetede üç dört ay birlikte çalıştılar daha sonra Akif patron değişiminin yaşandığı o dönemde ayrıldı bir yıl kadar da Yusuf Kaplan yayın yönetmenliği yaptı. Aile ilişkilerimizde çok fazla böyle muhabbetler olmazdı daha çok akrabalık ilişkileri üzerinden bir diyalogumuz vardı.

- **Osmanlı şehirleri üzerine çok beğenilen bir belgesel dizisi vardı onu ne zaman çekmişti?**
- Yeni Şafak gazetesinden ayrıldıktan sonra Kanal 7 Dış Haberler Müdürü olarak çalıştı. O dönemde Bosna'ya gitti. Mostar, Makedonya, Filibe, Selanik, Bahçeşaray, Halep, Kudüs şehirlerini hatırlıyorum şimdi. Aslında çok daha büyük bir projeydi ancak kanal maddi olarak desteklemekten vazgeçince yarım kaldı. Kanal 7'den ayrılınca Bilim Sanat Vakfı'nda önce yönetici sekreterlik yaptı. Sonraki yıllarda da

Klasik Küre Yayınları'nın yönetmeni oldu. 2006 yılında da Dünya Bülteni'nin başına geçti.

- **Akif Emre'yi konuşurken şunu fark ediyorum hep aslında birbiri ile bağlantısı olan ama farklı yerlerde çalışıyor. Bu kadar iş değiştirmesinde size ne anlatıyordu. İşsiz kalır maddi sıkıntı yaşarsınız gibi hiç kaygı yaşıyor muydunuz?**

● Akif bir işe başlarken de ayrılırken de çok fazla düşünür ona göre karar verirdi. Fazla bir açıklama yapmazdı 'premsiplerime uygun değildi' derdi en fazla. Doğrusu ben de sorgulamazdım elbet çok iyi düşünüp böyle uygun görmüş diye ona çok güvenirdim. Maddi anlamda inişler çıkışlarımız zaman zaman oldu ama bizim durumumuzda öyle zirvelerden altlara düşme gibi hiç olmadı çünkü vasat bir hayatımız vardı. O da ben de hiçbir zaman çok tepelerde bir hayat istemedik, öyle olan insanlara da heveslenmedik zaten. Çocuklar küçükken rahat etmeleri için duruma uygun bir araba almıştık. Akif arabayla işe gidip gelmezdi. Metrobüsü ve vapuru çok severdi. Bazen ben onu almaya giderdim birlikte ya bir konsere ya bir filme ya da yemeğe giderdik.

- **Ben şöyle duymuştum ne kadar doğru bilmiyorum size sorayım o yüzden: Cumhurbaşkanı gezilerinde uçağına davet ediyor ama o kabul etmiyor. Doğru mu?**

● Akif bağımsız bir gazeteci olmayı hep çok önemserdi. Dünya ve Türkiye siyaseti ile ilgilenen biri olduğu halde siyasi isimlere mesafeliydi. Onun derdi doğru bildiği yolda yürümekti. İç siyasete hep geniş perspektiften baktı. İdealinin peşinden gitti. Gittiği yolda önünde oluşan yollardan değil kendi çizdiği yoldan gitmeyi önemserdi öyle de yaptı. Cenazede de onu arkadaşları seksenlerde nerede bıraktıysa 2017'de de orada buldular. Evet, Abdullah Gül Cumhurbaşkanı olduğu dönemde birkaç kez arayıp davet ettiler ama istemedi. Arkadaşlarından da biri siyasete girdiyse o dostluğunu korur ama arkadaşlığını da askıya alırdı. Birinden kendim için bir şey isterim bir beklentiye girerim diye bu ilişkilerinin mesafesini çok önemserdi.

Altını çize çize okurdu

- **Evide nasıl bir kütüphane bıraktı size?**
- Öyle çok büyük bir kütüphaneden bahsedemeyeceğim. Çünkü çıkan her kitabı alayım ya da kendisine her verilen kitabı eve getireyim diyen biri hiç olmadı. Kitapları konu ve yazarlarına göre seçerdi. Ama sanat, kültür, tarih, hatırat, düşünce alanlarında özellikle de son yıllarda hatırat ve nehir söyleşileri üzerine okumalar yapardı. İşe giderken vapurda metroda okuyan biriydi. Kitapların altını çizerek okurdu ve büyük oğlum buna hep itiraz ederdi.
- **Birbirinize kitap önerir miydiniz?**
- Daha çok o kitap tavsiye ederdi. Bir de okuduğu kitabı büyük bir heyecanla anlatmayı severdi ben de buna itiraz ederdim 'dur anlatma o kitabı ben de okuyacağım' diye.
- **Altını en çok çizdiği kitaplar hangileri?**
- Bernard Lewis'in Tarih Notları: Bir Orta Doğu Tarihçinin Notları, Halil İnalçık kitabı ve İlber Ortaylı'nın kitabı. Ama Halil İnalçık kitabını bulamıyorum. Bu üç kitabın altı defalarca çizilmiş yanları notlarla doluydu. Okumayı ve müziği çok severdi. Benim için de müzik çok önemlidir. Öyle ki evleneceğim kişinin müzik zevkiyle benim müzik zevkimin birbiriyle örtüşmesini çok önemserdim. Müzik konusunda da geniş bir yelpazesi vardı ve çok iyi anlaşırdık.
- **Konserleri takip eder miydiniz?**
- Evlendiğimiz ilk yıl Atatürk Kültür Merkezi'nde Nevzat Atlığ yönetimindeki klasik Pazar konserlerini kaçırmazdık. 15 günde bir olurdu ve biz Pazar sabahları yanımıza kahvaltılık bir iki şey alır Çamlıca'ya çıkardık. O zaman henüz sosyal tesisler yoktu, ayaküstü kahvaltımızı yapar konsere geçerdik. Yine CRR'den ben aylık konser biletleri alırdım onunla Yıldız Durağı'nda buluşurduk. Oradan konsere giderdik bazen de Bağbarbaşı Kültür Merkezi'ne giderdik.
- **Sinema, tiyatro?**
- Mesela hiç unutmuyorum benim ilk oğlum dünyaya geldiğinde Malcom X filmi gelmişti Türkiye'ye. Ben

de filmi merak ediyordum ama hastaneden çıkamadım. Akif de vizyondan kalkar diye gitmiş gelip bana söyledi 'ben sensiz gidip izledim' diye. Yapacak bir şey yoktu ben de daha sonra bilgisayardan izleyebildim ancak. Yine Çingeneler Zamanı filmi izlemiş o daha önce vizyona girince birlikte izlemiştik. Özel gösterim filmleri de takip etmeye çalışırdık.

Çalışma masası hiç olmadı

- **Akif Emre yazılarını size ve çocuklara okutur muydu?**
- İlk başlarda okur hatta tashihlerine de yardım ederdim. İnternetin olmadığı dönemde de çıkan yazıları bilgisayara geçirirdim ancak daha sonra dijital yayıncılık başlayınca bu dosyalama işini bıraktım.
- **Yazılarını nasıl yazardı? Mesela bir çalışma masası var mıydı?**
- Akif'in hiçbir zaman bir çalışma masası olmadığı, çalışma odası da yoktu. Nereyi bulursa orada yazardı. Zaten okuduğu kitabı şöyle üstten ortasından tutup okumaya başladı mı kimse onu kitaptan koparamazdı. On çocuk gürültü etse duymazdı. Yazılarını da bir dönem daktiloda ya da elde yazardı internet yaygınlaştıktan sonra da bilgisayarda yazıp gönderirdi. Zaten yazılarını bir oturuşta yazardı. Yazı yazmadan önce evde küçük bir tur atar kafasının içinde iyice toparlar sonra oturunca büyük bir coşkuyla, hızla yazardı. Düşünme hızına, yazarın yetişemediği için kafasından kâğıda dökülen onlarca kelimeyi metin haline getirirken çok fazla yazım hatası yapardı. Düzenleme konusunda bizden ve birlikte çalıştığı Hamit Kardaş, Aynur Coşkun gibi arkadaşlarından yardım isterdi. Yine yazdığı belgesellerin senaryolarını da öyle bir oturuşta bir bölümü yazar kalkardı.

Farklı arkadaş çevresi vardı, cenazede tanıştılar

- **Kimlerle görüşürdü?**
- Her gün telefonla görüştüğü arkadaşları vardı. Mesela Hasanali Yıldırım, Asım Öz gibi. Kayseri'de Dursun Çiçek ve Aydın Karakimseli, Yusuf Yerli vardı. Yine daha öncesinden Ayşe Şasa ile bir telefon

arkadaşlıkları vardı hatta bizler de bu görüşmelerde Ayşe hanımla zaman zaman sohbet ederdik. Yemek yerken telefonunu başka odaya koyardı. Ama arayanlara mutlaka geri dönerdi. Birlikte yemek buluşmaları yaptığı, ailece görüştüğümüz, okumalar yaptığı, gezilere çıktığı arkadaşlarının çoğu birbirini cenazede tanıdı ve o günden sonra da arkadaş oldular, hala görüşüyorlar.

■ İftar sofralarınız nasıl olurdu?

- İftar sofralarımızda genellikle misafirlerimiz olurdu. Semih Kaplanoğlu ve Leyla İpekçi, İhsan Fazlıoğlu ve eşi mesela. Fazla tanınmayan ama ailece görüştüğümüz pek çok samimi aile dostlarımız vardı.

İş pazarlığı dökülünce telif almak istemedi

■ Bir de konuşmak için çağrıldığı yerlerden telif almadığını biliyoruz. Bunu ne gerekçeyle reddediyordu?

- Aslında ilk olarak televizyonlarda daimi konuklara telifler ödenmeye başlandığı zaman bizim camiada da bunun bir düzene oturması gerektiğini söylüyordu. Fakat sonra belediyelerde, resmi kurumlarda ekranlarda durum pazarlığa dönüşüp işin rengi değişince o piyasadan uzak durmak adına telifleri kabul etmemeye başladı. Bazen çantasına gizlice konulan olmuştur ya da resmi kurumsa sizin adınıza bu paranın ödemesi yapıldı diye açıklama yapılınca da o zaman benim adıma bir yere bağışlayın diyordu. O pazarlık ortamından çok rahatsız oluyordu, tepkisi de bu yüzdendi.

■ Fuarlarda imza gününe de katılmıyordu değil mi?

Kitaplarını çok az kişiye imzalamıştır. İmzalamak için fuarlara zaten gitmezdi. Bu tür ortamları da sevmiyordu.

■ **Üç çocuğunuz var. Onların isimleri konusunda bir hikâ-yeniz var mı? Kim koydu çocukların ismini?**

- İlk çocuğumuzun adı Taha. Onu Akif koydu. Sezai Karakoç'un Taha'nın Kitabı şiir kitabından ilhamla. İkinci çocuğumuzun ismini ben Benginur koydum. Üçüncü de karar veremedik. 40 gün isimsiz kaldı, sonunda üç isim belirledik ve çocuklarla birlikte oylama sonucu adını Selçuk koyduk.

■ **Ortak bir isim mi bulamadınız?**

- Evet o Tarık istiyordu ben de Ziyad istiyordum. Ama Selçuk oldu.

■ **Çocuklarıyla ilişkileri nasıldı?**

- Çocuklar zaten dünya meselelerinin konuşulduğu bir ortamda büyüdü. O yüzden bizim kaygılarımız onların da kaygıları oldu. Mesela Bosna Savaşı'nı yaşları itibarıyla hatırlamasalar da onlar için oradaki mücadele çok önemlidir. Ama onların da kendi gündemleri var tabii. Babalarına bazı konularda tenkitte de bulunurlardı. Özellikle haber sitesinde giren haberlerle ilgili fikirlerini paylaşırdı büyük oğlum. Kızım ise babasının güzel sanatlar yönünü almış. Akif çok güzel karakalem çizerdi kızım da şu an Mimar Sinan Güzel Sanatlar resim bölümünde okuyor.

■ **Akif Emre'nin resme olan ilgisi nereden geliyor?**

- Makine Ressamlığı bölümü mezunu olduğu için teknik resim dersleri almış. Zaten aldığı notların yanında mutlaka karakalem çalışmaları yapardı. Ama öyle oturup tablo falan yapmadı tabii.

■ **Fotoğrafçılığa da özel merakı vardı? Hep yanında olur muydu makinası?**

- Fotoğraf makinasını hep yanında taşırdı. Sadece Hacc ve Umre ziyaretinde yanında yoktu. Yine en son Pazar birlikte yürüyüşe çıktığımızda Kuleli tarafına gitmiştik. Orada fotoğraflar çekti en son da cep telefonundan o son kareyi Kuleliyi çekip hesabından paylaştı.

■ **Birlikte vakit geçirmeyi hep sevmişsiniz anladığım kadarıyla.**

- Pazar günleri Çamlıca'ya yürümeyi severdi. Bazen birlikte yürürdük bazen de o yürür gelirdi. 18 Mayıs günü de birlikte Sultanahmet'e gitmiştik. Müzeler

gece yarısına kadar açık olacaktı biz de Ayasofya ve Arkeoloji Müzesi'ni gezmek istiyorduk ancak Ayasofya önünde çok uzun kuyruk vardı. Buradaki kuyruktan fotoğraflar çekti yeni açtıkları Haberiya sitesine gönderip bu bekleyişin haberini yaptırdı. Biz de Arkeoloji Müzesini gezdik. Orayı fotoğrafladı.

■ **Nereleri severdi?**

- Anadolu Kavağı'na ilkbahar ve sonbaharda yemeğe gitmeyi severdi. Hidiv Kasrı'nda kahvaltıyı severdi. Hacı Abdullah'a birlikte yemeğe giderdik ikimiz de orayı severdik. Gülhane'yi severdi. Doğayla mekânın bulunduğu yerleri severdi. Dünya Bülteni'nden ayrıldıktan sonra da arkadaşlarıyla bu kafede Mihrimah kafede buluşurdu. Bu kafenin bahçesinde bir erguvan ağacı vardır onu severdi. Aslında erguvanların olduğu her yeri severdi. Bir de Beşiktaş'ta Yahya Efendi onun sıklıkla gittiği yerdii. Hani sorsalar birine bağlı mıydı diye, Yahya Efendi Hazretlerine diyebilirdik.

Son gün en sevdiği ceketini üzerindeydi

■ **Giyimine de dikkat ederdi sanırım..**

- Kırmızının bordoya dönük rengini çok severdi. Dört tane bordo kazağı vardı. Turkuaz rengini de severdi. Kahverengiyi de sıcak bir renk olarak nitelerdi. O son gün üzerindeki ceketini çok severdi. Astarı falan yırtılmıştı ama yine de üzerinden çıkarmak istemezdi. Yanlış hatırlamıyorsam 2012 ya da 2013 yılıydı Paris'e kitap fuarına giderken ceketini evde unutmuştu ve orada bir konuşma yapacaktı. Onu havalimanına bırakırken aceleyle yolda bulduğumuz bir mağazadan alıp çıktığımız ceketini ama bu ceketten dolayı çok iltifat aldığı için çıkarmak istemezdi. Yine o gün de o ceketini giymişti. ➡